

αλιτανιάζω ἀμάρτ. αλιτανιάζω Θήρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλιτάνα.

Ἀλιτανεύω, ὁ ἰδ.

αλιτίνα ἡ, Στερελλ. (Μεσολόγγ.)

Ἰσως ἐκ τοῦ Ἰταλ. *alito* = ὑψηλός.

Ἀπόγειος αὔρα ἀπὸ ἀνατολῶν πνέουσα (ἴσως ἡ ἀπὸ ὧν ὑψηλῶν μερῶν, ἀπὸ τῶν ὀρεινῶν πνέουσα).

άλτο τό, Σῦρ. κ. ἂ. ἄρτο Κύθν. κ. ἂ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *alto* = ὑψηλός.

1) Τὸ ὕψος τοῦ δικτύου Κύθν. κ. ἂ.: Ἄρτο τοῦ δικτυοῦ.

2) Δίκτυον ἔχον πλάτος διακοσίων ματιῶν Σῦρ. κ. ἂ. Πβ. ἀλιτάδος.

***άλτος** ἐπίθ. Θηλ. ἄλτα Πόντ. (Οἶν. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ Λατιν. *altus*.

1) Ὁ λίαν φημισμένος, ἔνδοξος, περιώνυμος Πόντ. (Τραπ.): Ἄσμ.

Τὴν κυρὰ Εἰρήνην προξενοῦν κάτου μακρὰ ᾽ς τὰ ξένα,

᾽ς τὰ ξένα κ' εἰς τ' ἀλόξενα, ᾽ς τὴν ἄλτα Ρωμανίαν

(ἀλόξενα = ὀλόξενα, ὅλως ξένα) Τραπ. 2) Ὁ λίαν ἀπο-

μεμακρυσμένος Πόντ. (Οἶν.): ᾽Σ τὴν ἄλτα τὴ Ρωμανία!

(ἐνν. νὰ πᾶς! Ἀρά. Συνών. φρ. ᾽ς τὸ διάβολο καὶ πάρα πέρα!)

άλτσα ἡ, Ἀθῆν. Θεσσ. κ. ἂ. ἄλσα Μύκ. κ. ἂ. ἄλ-
τοῖα Θεσσ. ἄλτοῖς ὁ, Λεξ. Βερ. 3

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *alto*. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Τεμάχιον δέρματος ἢ ξύλου ἐπιτιθέμενον εἰς τὸ ψίδι τοῦ καλαποδιοῦ, ἂν τοῦτο εἶναι λεπτότερον τοῦ λη-
φθέντος μέτρου Ἀθῆν. Θεσσ. Μύκ. 2) Πεταλοειδὲς σίδηρον ὑπὸ τὰς πτέρνας τῶν ὑποδημάτων Θεσσ. — Λεξ. Βερ. 3

άλυγισιὰ ἡ, Λεξ. Βλαστ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλύγιστος. Διὰ τὸν σχηματισμὸν ἰδ. ἀ-
στερητ. 1 β.

1) Τὸ νὰ μὴ λυγίσῃ τις, ἀκαμψία. 2) Μεταφ. σκλη-
ρότης. Συνών. ἀλυπησιὰ, ἀπονιὰ, ἀσυμπονιὰ.

ἀλύγιστος ἐπίθ. σύννηθ. ἀλύγιστους βόρ. ἰδιώμ.
ἀῦλιστος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. λυγιστός < λυγίζω.
Ἡ λ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Β 274 (ἐκδ. ΣΞανθοῦδ.) «κι ἀσά-
λευτο ᾽ς τὴν ταραχὴ κι ἀλύγιστον ἐγίνη». Τὸ ἀῦλιστος
ἐκ τοῦ ἀλύγιστος κατ' ἀποβολὴν τοῦ γ καὶ μετάθεσιν
φθόγγων.

1) Ὁ μὴ λυγίζων, ὁ μὴ καμπτόμενος, ἐπὶ μετάλλου καὶ
ξύλου, συνεκδ. δὲ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου σύννηθ.: Ἀλύγιστος
ἄνθρωπος (εὐθυτενής). Ἀλύγιστο χορμί (εὐσταλές, χαριτω-
μένον, ἰδίᾳ ἐπὶ γέροντος ἀκμαίου) σύννηθ. || Φρ. Κεφάλι ἀλύ-
γιστο (ἐπὶ ἀνθρώπου ἀμεταπείστου. Συνών. φρ. κεφάλι
ἀγύριστο, δι' ἣν ἰδ. ἀγύριστος Β 1) πολλαχ. Συνών.
άλυγος. β) Μεταφ. ἀκαμπτος, ἀμετάτρεπτος, σταθερὸς
πολλαχ.: Ἀῦλιστη ὑναῖκα ᾽ν κ' εὐτή, τὴν κεφαλὴ τῇ νὰ
τῇ κόβῃς δὲ ᾽υλίζει Ἀπύρανθ. 2) Ὁ ἐν ἀκμῇ εὐρισκό-
μενος, ἀκμαῖος Νάξ. (Ἀπύρανθ.): Ἀῦλιστος χορὸς εἶναι
᾽κεῖ στημένος.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

άλυγος ἐπίθ. Κάσ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ρ. λυγῶ, δι' ὃ ἰδ. λυγίζω,
παρὰ τὸ θέμ. τοῦ ἐνεστώτος. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ
καὶ ἄβλεπος ἐκ τοῦ βλέπω.

Ἀλύγιστος 1, ὁ ἰδ.: Ἀλυγὴ βέργα.

ἀλύθυστος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀλόθ-θυστος Ρόδ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *λυθυστός < λυ-
θιάζω.

1) Ὁ μὴ γονιμοποιηθεὶς δι' ὀλύνθου. 2) Ὁ μὴ
ἐμβολιασθεὶς.

άλυκάρης ὁ, ἀμάρτ. ἀλ'κάρ'ς Σάμ. Στερελλ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄλυκῇ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-άρις.

1) Ὁ ἐργαζόμενος εἰς τὴν ἄλυκῇ, ἀλατοπηγὸς
Στερελλ. 2) Ὁ διεθυντὴς τῶν ἄλυκῶν Σάμ.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀλυκάρης Χίος (καὶ
ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1676) Ἀλυκαρία Α.Ρουμελ.

άλυκασέα ἡ, Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀλύκασι. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. τὰ
ὅμοια αὐτόθι γλύκασι-γλυκασέα, θερμασι-θερμα-
σέα, νόστασι-νοστασέα.

Ἀλμυρὸν ἔδεσμα. Συνών. ἄλυκωσία, ἄλυκά (ἰδ.
ἄλυκός 2). Πβ. ἄλύκιν, ἄλυκόξινος.

άλυκῇ ἡ, σύννηθ. ἀλ'κῇ βόρ. ἰδιώμ. ἄλυτῇ Εὐβ.
(Ὁρ.) κ. ἂ. ἄλυτῇ Κύπρ. ἄλυτῇ Αἴγιν.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄλυκός.

1) Μέρος τῆς παραλίας, εἰς τὸ ὁποῖον περικλείεται τὸ
ὔδωρ τῆς θαλάσσης καὶ ἐξατμίζομενον ἀφίνει τὸ ἄλας,
ἀλοπήγιον σύννηθ.: Νὰ πᾶς ἐκεῖ ποῦ πνέει ὁ ἥλιος τὸ πωμί
καὶ ἡ ἄλυκῇ τ' ἀλάτι! (ἀρά) Πελοπ. (Βούρβουρ.) || Φρ. Τὸ
φρεῖ εἶναι ἄλυκῇ (πολὺ ἄλμυρον) πολλαχ. || Παροιμ.

Ἀλάτι πᾶει ᾽ς τὴν ἄλυκῇ καὶ ξύλα πᾶει ᾽ς τὸ λόγγο

(ἐπὶ τοῦ κομίζοντός που ἢ προσφέροντος εἰς τινὰ πρᾶγμα,
τὸ ὁποῖον ἔχει οὗτος ἀφθονον. Πβ. ἀρχ. φρ. «γλαῦκ'
Ἀθήναζε») Πελοπ. (Μεσσ.) || Ἄσμ.

Γιὰ σῶπα, σῶπα, μαῦρο μου, τσαὶ θά σε τουραγνίσω,

θὰ πάω σε ᾽ς τὴν ἄλυτῇ νὰ σε φορτώσω ἀλάτι

Αἴγιν.

Νὰ πάμεν εἰς τὴν ἄλυτῇ ἄλας νὰ σὲ φορτώσω

Κύπρ. Συνών. ἀλατόγουρνα, ἀλατότοπος 1, ἄλυκιά 1.

β) Ἀποθήκη ἁλατος Εὐβ. (Ὁρ.) 2) Τὸ λεπτότατον
ἄλας, τὸ ὁποῖον μένει εἰς τὰ κοιλάματα τῶν παραλίων
βράχων μετὰ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ θαλασσίου ὕδατος Χίος.
Συνών. ἀλατάρμη 2, ἀλοσάχνη 1, ἄλυκιά 2,
ἀφρίτης.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀλυκῇ καὶ πληθ.
Ἀλυκὲς σύννηθ. Ἀλ'κῇ Στερελλ. (Αἰτωλ.) Ἀλυτῇ Πάρ.
Ἀλυτῇ Κύπρ. Ἀλυτῇ Κύπρ.

άλυκιά ἡ, Λυκ. (Λιβύσσ.) ἄλυχιά Χίος (Καρδάμ.)
ἄλυσιὰ Χίος (Βολισσ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄλυκῇ.

1) Ἀλυκῇ 1, ὁ ἰδ., Λυκ. (Λιβύσσ.) 2) Τὸ λεπτό-
τατον ἄλας, τὸ ὁποῖον μένει εἰς τὰ κοιλάματα τῶν παρα-
λίων βράχων μετὰ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ θαλασσίου ὕδατος

Χίος (Βολισσ. Καρδάμ.) Συνών. *άλατάρμη 2*, *άλο-
σάχνη 1*, *άλυκη 2*, *άφρίτης*.

άλυκίζω Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς*.

Παρέχω γεῦσιν ὑφάλμυρον, ἐπὶ ὕδατος καὶ ἐδεσμάτων:
Τὸ νερόν άλυκίζ᾽.

άλυκιν τό, Πόντ. (Οἶν. Σινώπ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. ἐπιθ. *ά λ ύ κ ι ο ν* = άλμυρόν, θαλάσσιον.
Πβ. Μ. Ἐτυμολ. 70,42.

Ἀλατισμένον ἐντόσθιον ἰχθύος καὶ μάλιστα παλα-
μύδος. Πβ. *ά λ υ κ α σ έ α*, *ά λ υ κ ό ξ ι ν ο ς*, *ά λ υ κ ό ς 2*,
ά λ υ κ ω σ ί α.

άλυκισμαν τό, Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ά λ υ κ ί ζ ω*.

Τὸ νά παρέχη τις γεῦσιν ὑφάλμυρον: *Τοῦ νεροῦ - τοῦ
φασί᾽ τ᾽ άλυκισμαν (φασί᾽ = φαγητοῦ)*.

άλυκόξινος ἐπίθ. άμάρτ. *ά λ υ κ ά ξ ι ν ο ς* Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τῶν ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς* καὶ *ξ ι ν ό ς*. Τὸ *ά λ υ κ ά ξ ι ν ο ς*
κατ' ἐπίδρασιν τοῦ *ά λ υ κ ά* πληθ. τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς*.

Ἀλμυρόξινος, κυρίως ἐν τῷ πληθ. ὡς οὐς., τὰ ἐν τῇ
ἄλμῃ διατηρούμενα λαχανικά. Πβ. *ά λ υ κ α σ έ α*, *ά λ ύ κ ι ν*,
ά λ υ κ ό ς 2, *ά λ υ κ ω σ ί α*.

άλυκός ἐπίθ. Καπ. (Ἄνακ. Ἀραβάν. Σίλ. Σινασσ.
Φερτάκ. κ. ά.) Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν. Ὁφ.
Σάντ. Σινώπ. Τραπ. Χαλδ.)

Τὸ άρχ. ἐπίθ. *ά λ υ κ ό ς*.

1) Ἀλμυρός ἔνθ' άν.: *Φαγεῖν - ψωμῖν άλυκόν* Κερασ.
Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. *Χαψία άλυκά* Τραπ. *Ἡ μαερεία
'ς σ' άλυκὸ 'ς σὸ μέρος ἔν'* (τὸ φαγητὸν κλίνει πρὸς τὸ
άλμυρόν μέρος, ἥτοι εἶναι ὀλίγον άλμυρόν) Ὁφ. β) *Μεταφ.
άκριβός, δαπανηρός* Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ. ά.):
Ἀλυκόν ἔν', *'κ' έπορῶ ν' άγοράζ᾽* ά Κερασ. Χαλδ. *Τὸ βούτερο
βαρέα άλυκὸ ἔν'* (βαρέα = πολὺ) Ὁφ.

2) Κατὰ πληθ. οὐς., τὰ άλμυρά ἐν γένει ἐδέσματα, ὡς
οἱ ταριχευμένοι ἰχθύες κττ. Καπ. (Σίλ.) Συνών. *ά λ υ κ α -
σ έ α*, *ά λ υ κ ω σ ί α*. Πβ. *ά λ ύ κ ι ν*, *ά λ υ κ ό ξ ι ν ο ς*.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. τοῦ *Ἀλυκοῦ* Ἀθῆν.
Ἀλυκά τά, Κάρι.

άλυκότε ἦ, Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐς. *ά λ υ κ ό τ η ς*.

Ἰδιότης τοῦ άλμυροῦ ἐδέσματος, άλμυρότης. Συνών.
ά λ υ κ ω σ ύ ν ᾱ, *ά ρ μ υ ρ ά δ α*.

άλυκώνω Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς*.

Δίδω εἷς τινα νά φάγη άλμυρά ἐδέσματα. Πβ. *ά λ υ -
κ ω τ ί ζ ω*.

άλυκωσία ἦ, Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) *ά λ υ κ ω σ ί γ ι α* Πόντ.
(Κερασ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. **ά λ ύ κ ω σ ι*. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ.
ά ρ μ ά τ ω σ ι - ά ρ μ α τ ω σ ι ά κττ.

Ἀλμυρόν ἐδεσμα: *Τὴν άλυκωσίαν πολλὰ άγαπῶ* Οἶν.
Ἡ καρδιά μ' άλυκωσίγαν έθέλεσεν Κερασ. Συνών. *ά λ υ κ α -
σ έ α*, *ά λ υ κ ά* (ιδ. *ά λ υ κ ό ς 2*). Πβ. *ά λ ύ κ ι ν*, *ά λ υ κ ό ξ ι ν ο ς*.

άλυκωσύνᾱ ἦ, Πόντ. (Κερασ. Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς*.

Ἀλμυρότης. Συνών. *ά λ υ κ ό τ η*, *ά ρ μ υ ρ ά δ α*.

άλυκωτίζω Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ω τ ό ς*.

Κάμνω τι ὑφάλμυρον. Πβ. *ά λ υ κ ώ ν ω*.

άλυκωτός ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
- ω τ ό ς.

Ὁ ὀλίγον άλμυρός, ὑφάλμυρος: *Ἀλυκωτὸν φαγεῖν*.

άλυπησιᾶ ἦ, Σίφν. — Λεξ. Γαζ. (λ. *ά λ υ π ί α*) Μ. Ἐγ-
κυκλ. Βλαστ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ ύ π η τ ο ς*. Διὰ τὸν σχηματισμὸν ιδ. ά-
στερητ. 1 β.

Τὸ νά μὴ λυπῆται, νά μὴ συμπαθῇ τις τινά, άναλγησία,
σκληρότης: *Ἔδε άλυπησιά του!* Σίφν. Συνών. *ά λ υ γ ι σ ι ά*,
ά π ο ν ι ά, *ά σ υ μ π ο ν ι ά*.

άλύπητα ἐπίρρ. κοιν. *ά λ ύ π ' τ α* βόρ. ιδιώμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ ύ π η τ ο ς*. Ἡ λ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ.
Δ 1824 (ἔκδ. ΣΞανθουδ.) «βλέποντας πῶς λαβώνονται
κι άλύπητα πληγώνου».

1) Ἀνευ λύτης, άπηνῶς, σκληρῶς κοιν.: *Δέρνει-χιτυπᾷ
άλύπητα*. Συνών. *ά θ ε α*. 2) Χωρὶς φειδῶ, άφθόνως,
δαφυλῶς κοιν.: *Ἔοδεύει - τρώγει άλύπητα* κοιν. Ὁ *τῶρις
του δικῆ του τὰ ρηάλ-λια άλύπητα*, *άμ-μὰ ἔσοδικάζει τα
τῶ* *έτδεῖνος άλύπητα* (ρηάλ-λια = χρήματα, δικῆ = δίδει)
Κύπρ.

άλύπητος ἐπίθ. κοιν. *ά λ ε ή π η τ ο ς* Σῶρ. (καὶ *ά λ ύ π η -
τ ο ς*) *ά λ ύ π η τ ο ς* Πελοπν. (Λακων. καὶ *ά λ ύ π η τ ο ς*) Πόντ.
(Κερασ.)

Τὸ άρχ. ἐπίθ. *ά λ ύ π η τ ο ς*.

1) Ὁ μὴ ὑποστάς, ὁ μὴ δοκιμάσας λύπας πολλαχ. καὶ
Πόντ. (Κερασ.): *Ἀλύπητος ἔζησε ὅλη του τὴ ζωὴ πολλαχ.*
Ἀλύπετος έπέρασα Κερασ. Συνών. *ά λ υ π ο ς*, *ξ έ ν ο ι α σ τ ο ς*.

2) Ὁ μὴ αἰσθανόμενος λύπην δι' άλλους, άνηλεής,
άσπλαγχνος σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ.): *Ἀλύπητος άνθρω-
πος, δὲ συγκινεῖται καὶ νά σὲ βλέπῃ νά ψυχομαχῆς!* σύνηθ.
Ἀλύπετον καρδίαν ἔδει(ἔχει) Κερασ. *Ἀλύπητε, λυπήσου με!*
Σῶρ. || Ἄσμ.

*Ἀλύπητη, λυπήσου με καὶ δές τὰ βάσανά μου
καὶ κάμε ἔλεος 'ς ἐμέ, άφέδρα κωπελλιά μου*

Κρήτ. 3) Ἀφειδής, άφθονος κοιν. *Ἐφαγε ξύλο άλύ-
πητο* κοιν. *Ἀλύπετον ξύλον έδῶκ' αἶον* Κερασ. *Ἐει λεφτά
άλύπητα (ἔει = ἔχει)* Ἀνδρ. || Ἄσμ.

*Ἐνα πουλλάκι τάγιζα άλύπητο άλεύρι
καὶ χορταράκι πράσινο γιὰ νά τὸ κάμω ταίρι*

(ἐπὶ κόρης άγαπωμένης) Θήρ.

άλυπος ἐπίθ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) κ.ά. — Λεξ. Λάουνδ.
Βλαστ.

Τὸ άρχ. ἐπίθ. *ά λ υ π ο ς*.

